

P r o t o k ó ł

obrad sejmowych z dnia 19. Marca 1866.

Posiedzenie pięćdziesiąte trzecie.

Obecni: Marszałek xiążę Leon Sapieha.

Sekretarze: Ludwik hr. Wodzicki, Geringer, Sawczyński i Kulczycki.

C. k. Komisarz rządowy: radca dworu Possinger.

Posłów obecnych na początku 98, w ciągu posiedzenia 133.

Marszałek otwiera posiedzenie o godzinie 10¹/₂.

Protokół posiedzenia z dnia 17. Marca 1866. r. odczytany został i przyjęty.

Odczytano dalszy ciąg petycyj do Sejmu wniesionych od Nr. 2.263. do 2.283. włącznie. Z tych odesłano 9 do Wydziału krajowego, 2 do komisji dla administracyjnego podziału kraju a 1 do komisji katastralnej.

Posel Boczkowski, jako przewodniczący komisji petycyjnej, podaje do wiadomości, że petycyje do liczb 2.095., 1.697., 2.210., 2.219. odstąpiono komisji budżetowej, petycyję do liczby 2.242. komisji administracyjnej.

Odczytano interpelacyę posła Kozłowskiego i współpodpisanych do Wydziału krajowego tej treści:

„Czy i z jakich powodów komisya centralna zapomóg odmawia osobom nie należącym do stanu włościańskiego udzielania pożyczek? — jeżeli to odmawianie dzieje się w skutek przewidywanego braku funduszów, czy i jakie środki obmyślił Wydział krajowy, ażeby udział w dobrodziejstwie ustawą z dnia 6. Stycznia 1866. r. wszystkim nieurodzajem dotkniętym, a zapomogi potrzebnym osobom ludności rolniczej zapewniony, uczynić dostępnym wszystkim niedostatkiem dotkniętym osobom bez różnicy stanu?“

Na tę interpelacyę odpowiada tymczasowo poseł Boczkowski imieniem Wydziału krajowego, że Wydział krajowy postanowił na jednym z najbliższych posiedzeń tej jeszcze kadencji złożyć dokładne sprawozdanie z czynności jnz dotąd w tej sprawie dokonanych, z którem to sprawozdaniem połączona będzie także sprawa w niniejszej interpelacyi poruszona.

Odczytano wniosek posła Koczyńskiego, złożony do łaski marszałkowskiej, treści następującej:

„Wysoka Izba raczy uchwalić:

Sejm nzwzględniając świetną przeszłość i starożytne tradycye, a dziś coraz większy upadek stołecznego miasta Krakowa, mając przytem na uwadze łatwość komunikacyi za pomocą kolei żelaznych i telegrafów, prosi Najjaśniejszego Pana na podstawie §. 8. statutu krajowego o wydanie postanowienia, że Sejm krajowy galicyjski zbierać się będzie na przyszłość ua przemian raz w głównem mieście Lwowie, drugi raz w stołecznem mieście Krakowie.

Poleca się przeto Wydziałowi krajowemu, by zastanowiwszy się nad urzeczywistnieniem projektu, stosowne poczynił wnioski i takowe ze sprawozdaniem podczas następnej kadencji przedłożył Wysokiemu Sejmowi.“

Zgodnie z życzeniem wnioskodawcy wniosek ten odesłano wprost bez drukowania i uzasadnienia do Wydziału krajowego.

Z porządku dziennego wnosi poseł Zatwarnicki, jako sprawozdawca komisji budżetowej, projekt do uchwały Sejmu o dodatku na podwoły z funduszu krajowego tej treści:

„1. Dodatek podwodowy z funduszu krajowego ustaje na przyszłość z początkiem roku administracyjnego 1866.

2. Wszystkie dotyczące tego dodatku istniejące przepisy znoszą się.“

Posel Gniewosz wnosi, aby wniosek ten odesłać napowrót do komisji budżetowej dla ściślejszego zbadania i wykazania nżycia kwoty oszczędzić się mającej z odmazania w budżecie rubryki na podwoły.

Komisarz rządowy radca dworu Possinger zwraca uwagę na to, że według pierwszego punktu wniosku komisji dodatek podwodowy ustać ma z początkiem roku administracyjnego 1866., zatem ze uchwałą Sejmu, któraby się o ten ustęp wniosku oparła, musiałaby wstecz działać, ponieważ od 1go Stycznia dodatek ten jest buchbalterycznie obrachowany.

Izba uchwała zamknięcie dyskusji. Do głosu zapisani są za wnioskiem komisji posłowie: Zakrzewski, Pietruski, Węzyk, Kozłowski, przeciw wnioskowi posłowie: Koroluk, Zahorajko, Gniewosz, Ławrynowicz. Mowcami jeneralnymi obrano: za wnioskiem posła Pietruskiego, przeciw Zahorajkę.

Wniosek posła Gniewosza upadł, a przyjęto większością wniosek komisji.

Poczem następuje dalszy ciąg rozpraw nad ustawą gminną. Sprawozdawca większości komisji poseł Czajkowski wnosi przyjęcie tytułu ustawy.

Poseł x. Pawlikow przedkłada ze względu na formalną stronę traktowania przedmiotu następujący wniosek: „Nad textem tak ruskim jak i polskim ustawy gminnej mają się toczyć rozprawy i narady i zapadać uchwały.“

Poseł Golejowski wnosi, aby co do tego wniosku przejść do porządku dziennego. — Wniosek posła Golejowskiego zyskał większość; upadł więc wniosek posła x. Pawlikowa.

Dział I. O gminie w ogólności. §. 1. ustawy przyjęto według projektu komisji.

Do §. 2. wnosi poseł x. Pawlikow poprawkę: „Takie połączenie gminy nie może nastąpić przeciw ich woli“. Wniosek ten upada. §. 2. przyjęto podług projektu komisji.

Co do §. 3. wnosi poseł x. Pawlikow, aby zamiast paragrafu tego projektu komisji przyjąć odpowiedni paragraf projektu rządowego. Wniosek ten upadł. — Izba przyjmuje §. 3. według projektu komisji.

§§. 4. i 5. przyjęto podług projektu komisji.

Dział II. o członkach gminy.

§§. 6. i 7. przyjęto podług projektu komisji.

Co do §. 8., a mianowicie do ustępu pierwszego, wnosi poseł Ławrowski, aby po słowach: „prawo obywatelstwa nadała“ — dodać jeszcze słowa: „lub na przyszłość nada“. — Dodatek ten upadł.

Do ustępu trzeciego wnosi poseł x. Ginilewicz dodatek: „Za nadanie obywatelstwa miejskiego może gmina pobierać opłatę nie przenoszącą kwoty 20 złr. w. a.“

Dodatek ten upadł, a Izba przyjęła cały §. 8. podług projektu komisji.

§§. 9., 10. i 11. przyjęto również podług projektu komisji.

Dział III. O reprezentacji gminnej.

Hr. Adam Potocki wnosi, aby Izba obradowała i głosowała nad całymi działami ustawy. Wniosek ten upada.

Poczem przyjęto §§. 12., 13., 14. i 15. podług projektu komisji.

Co do §. 16., a mianowicie ustępu pierwszego, wnosi poseł x. Guszalewicz poprawkę, aby zamiast słów: „przynajmniej szóstą część całej sumy podatków bezpośrednich“ położyć słowa: „czwartą część całej sumy“, a zamiast słów: „niemniej każdy posiadacz wcielonej do gminy majątności ziemskiej i t. d. chociażby wspomnianej ilości podatków w gminie nie opłacał, ma prawo nawet bez wyboru być członkiem rady gminnej“ — położyć słowa: „niemniej posiadacz wcielonej do gminy majątności ziemskiej w tabuli krajowej zapisanej, opłacający najmniej czwartą część całej wspomnianej sumy podatków w gminie do opłaty przypisanych, ma prawo nawet bez wyboru być członkiem rady gminnej.“

Poprawka ta upada.

Również upadła poprawka posła Borysikiewicza do tego samego ustępu, mająca na celu zastąpienie słów: „chocząby wspomnianej ilości podatków nie opłacał“ słowami: „wspomnianą ilość podatków w gminie opłacający“ — po imiennem głosowaniu nad tym przedmiotem. (Głosów 73 było przeciw poprawce, 56 za nią).

Poseł x. Ginilewicz wnosi poprawkę do ostatniego ustępu tego paragrafu tej treści, aby po wyrazie: „zastępywać“ dodać: „Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do rady gminnej i przez wybór powołany jest także do Wydziału, wtedy przyjąwszy ten wybór, nie może już korzystać z prawa, przeto przy głosowaniu nie może mieć prawa do dwu głosów.“

Poprawka ta upadła.

Cały §. 16. przyjęto podług projektu komisji.

§§. 17. i 18. przyjęto podług projektu komisji.

Przy §. 19. wniósł poseł x. Łoziński dodatek do ustępu pierwszego tej treści, „że wybór naczelnika gminy potrzebuje potwierdzenia monarszego.“

Dodatek ten upadł, a §. 19. przyjęto podług projektu komisji.

Przy §. 20. w ustępie przedostatnim wnosi poseł x. Naumowicz, aby odwoływano się nie „do Wydziału powiatowego“ lecz „do władzy politycznej.“

Poprawka ta upadła, a cały §. 20. przyjęto podług projektu komisji.

§§. 21., 22., 23., 24. i 25 przyjęto również podług tegoż projektu.

Dział IV. o zakresie działania gminy.

Rozdział I. o zakresie działania gminy w ogólności.

Poseł Zyblikiewicz wniósł, aby głosować rozdziałami. Wniosek ten upadł.

§§. 26., 27., 28., 29. aż do 40. włącznie przyjęto podług projektu komisji.

Przy §. 41. poseł x. Pawlikow wnosi, aby w ustępie drugim rozciągnąć nieważność uchwał Rady i do tego wypadku, jeźliby wszyscy radni w gminie będący nie zostali na czas wezwani.

Poprawka ta upada.

Również upadł dodatek tego posła w ustępie trzecim tego paragrafu: „Naczelnik gminy msi zwołać radę „w sprawach własnego jej zakresu działania“ a §. cały przyjęto według projektu komisji.

W §. 42. robi poseł x. Naumowicz poprawkę, aby w ustępie pierwszym zamiast słów: „więcej niż połowa radnych“ położyć słowa „dwie trzecie radnych.“

Poprawka ta upada, a §. ten przyjęto w całości podług projektu komisji.

§§. 43., 44. aż do 49. włącznie przyjęto podług projektu komisji.

Posiedzenie zamknięto o godzinie w pół do trzeciej. Następne posiedzenie wieczorem o god. 6.

Na porządku dziennym dalszy ciąg rozprawy nad ustawą gminną.

L. Sapięha w. r.

L. Wodzicki w. r.

Zygmunt Sawczyński w. r.

Dalszy ciąg petycyj do dnia 19. Marca 1866. r. wniesionych do Sejmu:

2263. Gmina Wołoszcza, przez posła Krawcowa, o zapomogę.
2264. Gmina Sulatycze, przez posła x. Knziemskiego, o zapomogę.
2265. Gmina Tłuczań oraz posiadłość dworska, przez posła Węzyka, przeciw niesłusznemu oszacowaniu katastralnemu.
2266. Motylowa Marya, właścianka z gminy Rudno, wraz z matką swoją Anną Nowakową, przez posła Adama hr. Potockiego, o uwolnienie Tomasza Motyla od wojska.
2267. Gmina Markowce i właściciel obszarów dworskich, przez posła Hoppena, o przyłączenie do powiatu stanisławowskiego.
2268. Mieszkańce miasta Chrzanowa, przez posła Adama hr. Potockiego, o wybór burmistrza i nowych członków do Rady gminnej, lub pomniejszenie liczby tych członków.
2269. Właściciele zakładów zdrojowych krajowych, przez posła Dietla, co do podatku klasyczno-domowego od budynków zakładowych, o przywilej jak w Czechach i o uwolnienie nowych budynków od podatków na lat 10.
2270. Gmina Podhorce, przez posła Zahorojkę, o pożyczkę lub zapomogę.
2271. Kossecki Stanisław, dzierżawca, przez posła Kozłowskiego, o odpisanie podatków.
2272. Gmina Szczepiatyn, przez posła Demkowa, o pożyczkę.
2273. Uleniecki Józef, właściciel dóbr Wola Baraniecka, przez posła Kozłowskiego, o przyłączenie tej włości do powiatu samborskiego.
2274. Gmina Szandrowiec, przez posła Starucha, o zapomogę.
2275. Czyżewscy Jan i Balbina, właściciele realności „Łan Wybraniecki“ we wsi Przysietnica, przez posła Trzecieckiego, aby przywileje, nadane ich przodkom przez Królów polskich, choć w części utrzymane być mogły.
2276. Siegman Eljazar, dzierżawca propinacyi, w imieniu skarbu buczackiego, przez posła hr. Baworowskiego, o środki zaradcze w celu uchronienia prawa propinacyi od zupełnej zagłady.
2277. Gminy Semenów, Humniska i Małow, przez posła hr. Baworowskiego, o zapomogę.
2278. Właściciele dóbr i gminy byłego ohwodu bocheńskiego i sandeckiego, tudzież gmina miasta Czchiowa, przez posła Smolkę, proponują zmianę duktn gościńca brzesko-sandecckiego, na koszt funduszu krajowego hutować się mającego.
2279. Gmina Kawczykąt, przez posła Smolkę, o zapomogę.
2280. Krzysztofowicz Krzysztof, właściciel dóbr Jarhorowa, przez posła x. Morgensterna, o odpisanie podatków.
2281. Gmina Pielgrzymka, przez posła Pudła, o oddanie jej lasów.
2282. Gmina Pielgrzymka, przez posła Pudła, o prawo wykupna propinacyi.
2283. Gmina Świątkowa mała, przez posła Pudła, o prawo do propinacyi.

Z tych liczby: 2.263, 2.264, 2.270, 2.271, 2.272, 2.274, 2.277, 2.279 i 2.280 odsełają się wprost do Wydziału krajowego;

zaś liczby: 2.267 i 2.273 do komisji dla administracyjnego podziału kraju;

nareszcie liczba: 2.265 do komisji katastralnej.
